وەزارەتی شارەوانی و گەشتوگوزار

ژمارە : ٣٦٨١ لە ٢٠٢٢/٤/٥

پاڵپشت بە بڕگەی سێیەم لە ماددەی (٧)ی یاسای وەزارەتی شارەوانی و گەشت و گوزار ژمارە (١٢)ی ساڵی ٢٠١٠ وە بەمەبەستی جێبەجێکردنی ماددەی (٢٥) لە یاسای پاراستنی پڕۆژە وتۆڕەکانی ئاو وئاوەڕۆ لە هەرێمی کوردستان ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٢١ ئەم ڕێنماییەی خوارەوەمان دەرکرد.

ڕێنمایی ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٢٢

ڕێنمایی پاراستنی پڕۆژە و تۆڕەکانی ئاو و ئاوەڕۆ لە هەرێمی کوردستان

ماددەی (١): پێناسەکان

بۆ مەبەستی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە ، ئەم دەستەواژانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریان دەگەیەنن:

١- **یاسا:** یاسای ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٢١ پاراستنی تۆڕەکانی ئاو و ئاوەڕۆ لە هەرێمی کوردستان.

٢-**لیژنەی تایبەت:** ئەو لیژنەیەی کە کاری بەدواداچوون و چاودێری و جێبەجێکردنی حوکمەکانی یاسای لە ئەستۆدایە کە بریتییە لەو سەرپێچی و زێدەڕۆییانەی دەکرێتە سەر خزمەتگوزارییەکانی گەیاندن و پاراستنی سامانی ئاو و پێکهاتەکانی ژێرخانی ئاو و ئاوەڕۆ و دیاریکردنی سزاکانی بەپێی جۆر و شێوەی سەرپێچی و زێدەڕۆیی .

٣-**چاودێر:** کارمەندانی فەرمانگەکانی ئاو و ئاوەڕۆ کە چاودێری پاراستنی ژێرخان و تۆڕەکانی ئاو وئاوەڕۆ دەکەن لە زێدەڕۆیی و سەرپێچیەکانی هاتوو لە یاساکە .

٤- **هەواڵدەر:** هەر کەسێکی سروشتی و واتایی کە هەڵدەستێت بە ئاگادارکردنەوەی لایەنی پەیوەندیدار بە سەرپێچیەکان و زێدەڕۆیەکانی سەر تۆڕەکانی ئاو و ئاوەڕۆ .

٥- **بڕیاردەر:** کەسی یەکەمی بەڕێوەبەرایەتییەکانی ئاو و ئاوەڕۆ دەبێت کە بەڕێوەبەری گشتی دەسەڵاتیان پێ دەدات .

ماددەی (٢): لێژنەی تایبەت

پاڵپشت بە بڕگەی (یەکەم) لە ماددەی (٣) لە یاسا لیژنە بە فەرمانی بەڕێوەبەری گشتی ئاو و ئاوەڕۆ یان بەڕێوەبەر یان لێپرسراوی فەرمانگە هەر یەکە لە سنووری دەسەڵاتی خۆی لەم پسپۆڕیانەی خوارەوە پێکدێت :-

١- پسپۆڕی ئەندازەیی

٢- پسپۆڕی یاسایی

٣- پسپۆڕی ژمێریاری

٤- نوێنەری فەرمانگەی پەیوەندیدار

ماددەی (٣): ئەرکەکانی لیژنەی تایبەت و ڕێکارەکانی یاسایی و ژمێریاری

یەکەم: ئەرکەکانی لیژنە:

پاڵپشت بە بڕگەی سێیەم لە ماددەی (٣) لە یاسا لیژنەی تایبەت هەژماری جۆر و شێوەی سەرپێچی وزێدەڕۆییەکان دەکات و بە ڕاپۆرتێک لایەنی بڕیاردەر ئاگادار دەکاتەوە، و لایەنی بڕیاردەریش بڕیاری پێویست لەبارەی سەرپێچی یان زیادەڕۆیەکە دەردەکات و بڕی سزاکە بەپێی حوکمەکانی دیاریکراو لە یاسا دیاریدەکات و بە گوێرەی ئەم هەنگاوانەی خوارەوە :

أ- دوای ئاگادارکردنەوەی لیژنە بەهەر زێدەڕۆییەک یان سەرپێچییەک لە ڕێگەی هەواڵدەر و چاودێر ، دەست بەجێ لیژنە کەشفی شوێنی زێدەڕۆیی یان سەرپێچی دەکات .

ب- لێژنەهەڵدەستێت بە چەسپاندنی واقع حالی (جۆر و شێوازی) زێدەڕۆییەکە یان سەرپێچییەکە بەپێی فۆڕمی نمونەیی (الموحد)ی ئامادەکراو بۆ ئەم مەبەستە کە پێویستە لەلایەن بەڕێوەبەری گشتی ئاو و ئاوەڕۆکان پەسند بکرێت .

ج- لیژنە هەڵدەستێت بەشیکردنەوەی (جۆر و شێوازی) سەرپێچی و زێدەڕۆییەکان و پێشنیازی ڕێگە چارە و دیاریکردنی بڕی پێ بژاردنەکان بەپێی حوکمەکانی یاسا .

د- ئامادەکردنی کۆنووسێک کە هەنگاوەکانی لیژنەکە ئەنجامی داوە تێیدا جێگیر بکرێت و لەلایەن ئەندامانی لیژنە واژوو بکرێت.

هـ- بەرزکردنەوەی کۆنووس و فۆرم و گشت داتا و زانیاری بۆ بڕیاردەر بە مەبەستی پەسندکردنی پێشنیارەکانی لیژنە و دواتر ڕەوانەکردنی بۆ بەشی پەیوەندار بۆ ئەنجامدانی کاری پێویست .

دووەم: ڕێکارەکانی یاسایی و ژمێریاری

دوای پەسندکردن وناردنی کۆنووس و فۆڕمی زانیارییەکان لەلایەن بڕیاردەر بۆ بەشە پەیوەندیدارەکان بە مەبەستی جێبەجێ کردنی بڕیاری پەسندکراو ، هەر یەکە و بەپێی حاڵەتەکە :

أ- لە حاڵەتی سزای پێ بژاردن ، بەشی ژمێریاری پەیوەندیدار هەڵدەستێت بە ئامادەکردنی پسولەیەکی نمونەیی یەکگرتوو (موحد) بۆ وەرگرتنی بڕی گوژمەی پێبژاردنەکە بەپێی یاسا .

ب- ئەگەر سەرپێچیکار یاخود زێدەڕۆکار ئامادە نەبوو بەپێی حوکمەکانی یاسا بڕی پێبژاردنەکە بدات بەپێی یاسای وەرگرتنەوەی قەرزەکانی دەوڵەت ژمارە (٥٦)ی ساڵی ١٩٧٧ی هەمووارکراو یان هەر یاسایەکی دیکە کە جێگەی دەگرێتەوە مامەڵەی لەگەڵدا دەکرێت .

ماددەی (٤):

یەکەم: بەڕێوەبەری گشتی یان هەرکەسێک کە ئەو ڕایدەسپێرێت دەسەڵاتی دادوەری کەتنی لە سەپاندنی ئەو سزایانەدا هەیە کە لە یاسادا هاتوون .

دووەم: بڕیاری سزای پێبژاردن شیاوی تانە لێدانە بەپێی یاسای ئەنجومەنی شورای بەرکار لەهەرێمی کوردستان .

ماددەی (٥): چۆنیەتی خەرج کردنی هاندان بۆ فەرمانبەران :

بەپێی ماددەی (٢٠) لە یاسا ڕێژەی (١٥%) پازدە لە سەدای ئەو گوژمانەی بەپێی حوکمەکانی یاسا وەردەگیرێت ، دەدرێتە ئەو فەرمانبەرانەی کە لە بەشی یان هۆبەی (سەرپێچی و زیادەڕۆییەکان) کار دەکەن و ئەو لایەنانەی کە سەرپێچیەکان لادەدەن ، بەم شێوەیەی خوارەوە :-

أ- پێدانی هاندان بۆ هەر یەک لەو فەرمانبەرانەی کە لە هۆبەی سەرپێچی و زیادەڕۆییەکان کار دەکەن بە بڕێک کە لە (٤٥٠,٠٠٠) چوار سەد و پەنجا هەزار دینار زیاتر نەبێت لە مانگێک .

ب- سەبارەت بە فەرمانبەرانی ئەو لایەنانەی کە بەشدار دەبن لە لادانی سەرپێچییەکان ، هاندانیان پێ دەدرێت بە مەرجێک ڕێژەکەی لە (٣٠٠,٠٠٠) سێ سەد هەزار دینار زیاتر نەبێت لە مانگێک .

ماددەی (٦): کار بەهیچ ڕێنماییەک یان بڕیارێکی کارگێری ناکرێت کە پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە بێت.

ماددەی (٧): ئەم ڕێنماییە جێبەجێ دەکرێت لە ڕۆژی بڵاوبوونەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وقایعی کوردستان).

ساسان عەونی

وەزیری شارەوانی و گەشتوگوزار

وەزارەتی شارەوانی و گەشت وگوزار

ژمارە:3217 لە 2022/3/17

بەیانی ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢٢

هەڵوەشاندنەوەی شارەوانی (سەرچنار)

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی پێماندراوە لە یاسای بەڕێوەبردنی شارەوانیەکان ژمارە (٦)ی ساڵی ١٩٩٣ی هەموارکراو ، و بڕیاری ئەنجومەنی شارەوانی سلێمانی ژمارە (٤٤٥) لە ٢٠٢١/١/٢٨ بڕیارماندابە:

١- هەڵوەشاندنەوەی شارەوانی (سەرچنار) بەهۆی فراوان بوونی شاری سلێمانی و بوونی سەرچنار بە گەرەکێک لە شاری سلێمانی .

٢- ئەم بەیانە جێبەجێ دەکرێت لە رۆژی بڵاوکردنەوەی لە رۆژنامەی (وەقایعی کوردستان).

ساسان عەونی

وەزیری شارەوانی و گەشتوگوزار